

Kukulski Zygmunt Bolesław, ur. 2 V 1890 r. w Jaśle, zm. 4 XII 1944 r. w Peebles (Szkocja), pedagog, dziekan WNH.

W 1909 r. uzyskał maturę w Państwowym Gimnazjum Klasycznym im. Króla Stanisława Leszczyńskiego w Jaśle. W l. 1909-14 studiował prawo, następnie polonistykę i pedagogikę na UJ, gdzie w 1917 r. uzyskał doktorat na podstawie rozprawy *Działalność pedagogiczna Tadeusza Czackiego. W setną rocznicę zgonu* (Warszawa 1914). W 1925 r. habilitował się na UJK we Lwowie na podstawie pracy *Główne momenty myśli i badań pedagogicznych* (Lublin 1923). W 1928 r. uzyskał tytuł profesora zwyczajnego.

W 1920 r. utworzył na KUL Katedrę Pedagogiki (2. w Polsce po poznańskiej, zorganizowanej w 1919 r.), w l. 1920-21 wydzielił --> Studium Pedagogiczne oraz --> Instytut Pedagogiczny dla studentów III i IV roku. W l. 1920-25 był zatrudniony na KUL jako zastępca profesor pedagogiki, w 1925-28 profesor nadzwyczajny, a w l. 1928-39 profesor zwyczajny. W l. 1920-39 prowadził zajęcia dydaktyczne na WNH, w l. 1920-33 na WT, zaś w l. 1920-23 na WP. W l. 1927-30 był dziekanem WNH. W 1934 r. był jednym ze współzałożycieli Towarzystwa Naukowego KUL, a przy zorganizowanym przez siebie seminarium pedagogicznym powołał --> Zakład Pedagogiki. W 1938 r. reprezentował KUL na uroczystości kanonizacyjnej Andrzeja Boboli w Rzymie.

W l. 1918-19 pracował w Ekspozyturze Rady Szkolnej Krajowej. Oprócz pracy dydaktycznej na KUL, w l. 1920-39 nauczał literatury polskiej i historii w lubelskich gimnazjach. W 1922 r. był współorganizatorem i prezesem Komitetu Obchodu 150. rocznicy ustanowienia Komisji Edukacji Narodowej i śmierci ks. Stanisława Konarskiego. Od 1925 r. wykładał na UJK, a w l. 1926-30 także w Państwowym Wyższym Kursie Nauczycielskim i Państwowym Pedagogium (psychologię i pedagogikę). W l. 1929-30 pełnił funkcję dyrektora Gimnazjum im. Stanisława Staszica, a w l. 1930-36 dyrektora prywatnej Szkoły Lubelskiej. W 1929 r. został prezesem Komitetu Budowy Pomnika Jana Kochanowskiego w Lublinie (odsłonięty w 1931 r.). W 1934 r. współzałożył (z J. Krzyżanowskim i L.A. Kamykowskim) --> Towarzystwo Przyjaciół w Lublinie (do 1939 r. był prezesem). W l. 1943-44 wykładał historię wychowania w Studium Pedagogicznym (zorganizowane dla polskich nauczycieli) uniwersytetu w Edynburgu.

Zajmował się gł. historią wychowania i myśli pedagogicznej, w tym ewolucją doktryn pedagogicznych, edycją źródeł, a także poglądami Johanna Heinricha Pestalozziego (zwłaszcza ich recepcją w Polsce) i Jana Amosa Komenskigo. Prowadził badania nad działalnością pedagogiczną Stanisława Staszica. Wydał m.in.: *Pierwiastkowe przepisy pedagogiczne KEN z lat 1773-1776* (Lublin 1923), *Pisma pedagogiczne Stanisława Staszica* (Lublin 1926), *Pestalozzi w Polsce na początku XIX wieku* (Lublin 1930), *Elementarz dla szkół parafialnych narodowych z roku 1785* (Lublin 1930), *Źródła do dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce z doby Izby Edukacji Publicznej 1807-1812* (Lublin 1931), *Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Lublinie na tle epoki. 1818-1831* (Lublin 1938),

Pierwsi nauczyciele świeccy w szkole wydziałowej lubelskiej w dobie Komisji Edukacji Narodowej (Lublin 1939), *Pierwsze popisy publiczne w szkole wojewódzkiej lubelskiej za czasów Komisji Edukacyjnej* (Lublin 1939), *The Educational Genius of Comenius* („The Spirit of Czechoslovakia” 2(1941), z. 9-10), *Tak zwane „Public Schools” w Wielkiej Brytanii* (Londyn 1942), *The Epoch of Great School Reforms in Poland* („Polish Science and Learning” 5(1944), s. 36-47).

J. Dobrzański, *Wspomnienie o Zygmuncie K.*, „Rocznik Humanistyczny” 2-3(1950-51), s. 357-365; J. Starnawski, PSB, t. XVI, s. 121-122; J. Draus, *Zygmunt K. (1890-1944)*, *Historia Wychowania i Opieki* 2(1989), s. 5-19; S. Kunowski, *Profesor Zygmunt K. jako pedagog. Jego poglądy i zasady działania wychowawczego*, „Pedagogia Christiana” 2(2003), s. 101-117; E. Grela, EK, t. X, k. 168; E. Walewander, *Pedagogia uniwersytetu w życiu i działalności naukowej Zygmunta Bolesława K. (1890-1944)*, w: *Wczoraj, dziś i jutro pedagogiki uniwersyteckiej w świetle twórczości Stefana Kunowskiego*, red. K. Braun, M. Łobacz, A. Rynio, Lublin 2010, s. 65-71; R. Skrzyniarz, *Zygmunt Bolesław K.*, w: *Pedagogika na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Historia i współczesność*, red. A. Rynio, R. Skrzyniarz, Lublin 2011, s. 49-51; K. Kosacka, *Zygmunt Bolesław K. (1840-1944) – pedagog, wychowawca i społecznik*, Lublin 2015.

Ryszard Skrzyniarz